

Publicat el 28-9-2003 a "Levante - EMV".

"Si un economista sopesara los costes y beneficios de la extracción de minerales de la tierra y de su procesado y refinado, el balance final revelaría lo siguiente: una industria que consume cerca del 10 % de la energía mundial, que vomita casi la mitad de las emisiones tóxicas industriales en algunos países y amenaza el 40% de los terrenos forestales sin explotar, mientras que genera una proporción muy pequeña de los empleos y los ingresos." Renunciando a la dependencia minera de Payal Sempat, en "La situación del mundo, 2003". Worldwacht Institute.

Futur minat

Carles Arnal *

Fa poc, quasi coincidint amb la pasada campanya electoral, es va presentar a exposició pública el Pla d'argiles ceràmiques del País Valencià. Un pla que dona llicència per sotmetre a l'activitat minera gran part del territori valencià, que podrà ser foradat, buidat i degradat.

Poques activitats hi ha més destructives del medi natural i del paisatge que la mineria a cel obert. Les característiques concretes del pla no ofereixen precisament garanties de respecte ecològic. De fet, es poden veure afectades zones d'alt valor ecològic, fins i tot àrees incloses en la categoria de LIC (lloc d'interès comunitari, segons la Directiva europea d'Hàbitats).

Moltes de les àrees d'interior muntanyenc valencià afectades pel pla estan desplegant ja, o tenen plans per a fer-ho en un futur immediat, diferents iniciatives de turisme rural, compatibles amb la preservació de l'entorn natural i amb certes activitats tradicionals agrícoles i ramaderes, que es veurien seriosament compromeses pel desplegament d'aquest pla de mineria. S'ha de considerar que l'activitat minera, a més dels grans forats en les muntanyes, implica també la generació de partícules en suspensió, el tràfic continuat de camions i altres impactes en les zones afectades.

El pla respón, sobretot, a les necessitats de la indústria ceràmica de Castelló per als propers 50 anys, cosa que no deixa de produir certa perplexitat. ¿Hi haurà sector ceràmic valencià d'ací 50 anys? En els temps que còrren, nous sectors industrials neixen i prosperen en uns pocs anys i després s'estingeixen, deixant darrere seu marques indelebles en el territori i un dubtós balanç de beneficis i perjudicis socials. De fet, poques són les activitats econòmiques que aguanten amb solidesa més d'unes quantes dècades. Fa només uns pocs anys vàrem assistir, a l'estat espanyol, a la crisi i dràstica reestructuració de sectors industrials tan "sòlids" com la mineria de carbò, la sidero-metalúrgia o la construcció naval.

Quan un sector com els esmentats entra en crisi, la societat es troba de sobte amb centenars i milers d'aturats als que no es pot trobar recolocació i tot un seguit de lamentables situacions econòmiques i socials que sembla

que ningú podia preveure ni mitigar. Sense considerar la factura ambiental de contaminació i degradació ecològica que moltes voltes queda com a herència trista en comarques que esdevenen empobrides per a molt de temps.

La indústria de Castelló es troba actualment centrada en gran mesura en el taulell, que mou molts milions i genera molts llocs de treball. Aquest fet sembla donar-li de seguida al sector ceràmic una mena de "carta blanca" que s'imposa per damunt de qualsevol altra raó o argument: "és la principal font de riquesa"; quan tal vegada ens hauria de portar a una reflexió sobre el seu futur. Té sentit seguir apostant més i més pel creixement d'aquesta opció? O caldria, més bé, apostar per diversificar i enriquir el teixit industrial, decantant-se per sectors innovadors, amb més futur, més eficients i més nets?

Fins i tot dintre del sector ceràmic, no caldria incentivar més la qualitat que la quantitat; més la tecnologia, l'innovació i els serveis que la producció bruta de taulells? Hem de tindre en compte que països com ara Xina o Turquia estan creixent de pressa en el sector ceràmic i establint una forta competència amb les nostres exportacions. Produeixen, a més, molt barat. De fet, ja s'alcen veus d'alarma dintre del sector industrial valencià.

és ben probable que, en uns anys, no hi haja ja sector ceràmic valencià, o que estiga inmers en una greu crisi de supervivència. En el balanç final haurem d'incloure també els grans increments d'emissió de gasos d'hivernacle (amb l'obligada compra de drets d'emissió que ja ha desencadenat fortes preocupacions en el sector i contrinbueix a sembrar dubtes sobre llur competitivitat). També haurem d'incloure la contaminació per partícules en suspensió que generen aquestes indústries, amb les subsegüents conseqüències sobre la salut, així com un paisatge desolat i arruïnat per sempre en bona part de les comarques d'interior d'on s'obté la matèria primera.

El progrés, sense entrar ara a discutir què significa exactament, no presenta mai un únic camí, una única possibilitat. Poden haver-hi diferents alternatives. Les vies insostenibles, a causa d'un excessiu consum de recursos naturals o d'una excessiva emissió de residus, tenen eixe lastre: no poden durar. Tard o d'hora (i segurament abans de 50 anys) hauran cessat com a font de beneficis, però els seus impactes ambientals poden perviure molt més. Si no busquem ara alternatives de diversificació, de qualitat, d'eficiència i de sostenibilitat, ara que sembla que estem en èpoques de conjuntura econòmica favorable, segur que ens tocarà fer-ho més tard, en condicions que no podrem triar, i amb una factura molt més elevada.

El creixement del sector ceràmic té, a causa del seu pla de mineria, unes conseqüències molt greus sobre altres opcions de progrés. Competeix, de manera excloent, amb altra via de desenvolupament per a les comarques d'interior, més sostenible, que no arruïna les seues bases físiques, el seu territori i la seua riquesa ecològica. ¿Té sentit sacrificar un futur més sostenible per a les comarques d'interior, basat en el turisme rural, la conservació del paisatge i la preservació dels recursos naturals i tradicionals, a canvi una opció, ara floreixent i brillant (demà ningú sap

com serà) d'un sector industrial que comença a ser un perillós monocultiu econòmic i que ja comença a emetre senyals de crisi?

La mineria té associat un llarg historial de pobresa i misèria arreu el món; que ningú ens el vullga disfressar de progrés. Nota: En l'esplèndid informe sobre la mineria que s'efectua en la referència citada a la capçalera d'aquest article, es poden trobar una gran quantitat d'arguments i dades contundents. Per exemple, aquestes frases: "Les regions mineres històriques han passat a ser sinònim de pobresa pertinaç, no de prosperitat". "El darrer regal de diners públics (a les empreses mineres) arriba quan les mines tanquen o son abandonades, deixant rere seu muntanyes de residus contaminants i uns paisatges degradats que és necessari netejar i restaurar amb els diners dels contribuents" "Segons l'OIT, el sector miner suposa menys de l'1% del total de l'empleament mundial però és responsable d'un 5% de les morts per accident laboral arreu el món".

* Doctor en Biologia i membre d'Acció Ecologista-Agró

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>